EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.6.22
KOM(2011) 367 galutinis

ŽALIOJI KNYGA

Profesinių kvalifikacijų direktyvos atnaujinimas

(Tekstas svarbus EEE)

1. ĮVADAS

ES piliečiai[1], vartotojams ir įmonėms teikiantys įvairias profesines paslaugas, yra labai svarbūs mūsų ekonomikos suinteresuotieji subjektai. Įsidarbindami arba teikdami paslaugas kitoje valstybėje narėje jie parodo konkretų pavyzdį, kaip galima gauti naudos iš bendrosios rinkos. Jau seniai pripažįstama, kad ribojamas profesinių kvalifikacijų reguliavimas turi tokį pat neigiamą poveikį judumui kaip diskriminacija dėl pilietybės. Todėl kitoje valstybėje narėje įgytų kvalifikacijų pripažinimas tapo labai svarbia bendrosios rinkos sudedamąja dalimi. Kaip pabrėžiama strategijoje „Europa 2020“[2] ir Bendrosios rinkos akte[3], kvalifikuotų darbuotojų judumas yra pagrindinis Europos konkurencingumo veiksnys. 2010 m. ES pilietybės ataskaitoje[4] sudėtingos ir neaiškios profesinių kvalifikacijų pripažinimo procedūros buvo nurodytos kaip viena pagrindinių kliūčių, su kuria ES piliečiai kasdien susiduria įvairiose valstybėse narėse naudodamiesi pagal ES teisę jiems suteiktomis teisėmis. Be to, atnaujinimas sustiprintų Europos Sąjungos pozicijas tarptautinėse prekybos derybose, reglamentavimo konvergencija taptų paprastesnė, o ES savo piliečiams galėtų geriau užtikrinti patekimą į trečiųjų šalių rinkas.

Kvalifikuotų darbuotojų judumas ES vis dar mažas. Atsižvelgiant į skundų, SOLVIT bylų ir klausimų, iškeltų interneto svetainėje „Jūsų Europos patarėjas“, skaičių, taip pat į šių atvejų analizę, galima teigti, kad šias taisykles reikia atnaujinti. Be to, ES vidaus prekyba paslaugomis (tarp jų ir profesinėmis) sudaro tik apie 25 proc. visos ES prekybos. Ši dalis pernelyg menka atsižvelgiant į visapusę paslaugų sektoriaus svarbą ES ekonomikai (70 proc. BVP). Galima pasiekti daugiau.

Didesnis judumas taip pat padėtų užpildyti darbo vietas, kuriose reikalingi aukštos kvalifikacijos specialistai, nes aktyvių gyventojų mažėja. Europos profesinio mokymo plėtros centro (Cedefop) vertinimu, iki 2020 m. reikės dar 16 mln. žmonių, kad būtų užpildytos darbo vietos, kuriose reikalingi aukštos kvalifikacijos specialistai[5], o jeigu dabartinės tendencijos nesikeis, dėl to susidarys didelis kvalifikuotų darbuotojų trūkumas. Kai kuriuos iš šių kvalifikuotos darbo jėgos trūkumų galėtų panaikinti asmenys, įgiję profesinę kvalifikaciją ne ES ir šiuo metu susiduriantys su didelėmis problemomis dėl jų kvalifikacijos pripažinimo.

Didelį susirūpinimą kelia numatomas 1 mln. kvalifikuotų sveikatos apsaugos darbuotojų trūkumas. Geresnis kvalifikuotų sveikatos apsaugos darbuotojų judumo valdymas stiprinant bendrą darbo jėgos politiką ir darbo jėgos planavimo mechanizmų tobulinimas taps atskirų Komisijos ir valstybių narių veiksmų objektu[6].

---

1 Tai taikoma ir trečiųjų šalių piliečiams, kurie turi atitinkamų teisių pagal Europos teisės aktus – ES piliečių šeimos nariams, ilgalaikiams gyventojams, pabėgėliams ir mėlynosios kortelės turėtojams taikomos tokios pat profesinių kvalifikacijų pripažinimo nuostatos, kaip ir ES piliečiams.

2 Komisijos komunikatas *2020 m. Europa. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija*, COM(2010) 2020, 2010 3 3.

3 Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui *Bendrosios rinkos aktas, Dvylika svertų augimui skatinti ir pasitikėjimui stiprinti, „Bendros pastangos skatinti naująjį augimą“,* COM(2011) 206, SEC(2011) 467.

4 2010 m. ES pilietybės ataskaita „Kliūčių ES piliečių teisėms šalinimas“, COM(2010) 603, 2010 10 27.

5 Gebėjimų pasiūla ir paklausa Europoje: laikotarpio vidurio prognozė iki 2020 m. (2010), skelbiama adresu http://www.cedefop.europa.eu/en/Files/3052_en.pdf.

6 Kitas klausimas yra susijęs su jūrinėmis profesijomis – 2012 m. Komisija ketina paskelbti komunikatą dėl mėlynosios plėtros – darnios su vandenynais, jūromis ir pakrantėmis susijusios plėtros. Todėl Komisija nori įvertinti, ar šioje srityje galima nustatyti kokių nors specifinių kliūčių abipusiam pripažinimui.

Reikia žvelgti plačiau ir leisti piliečiams suvokti, kad jie turi teisę dirbti bet kur ES. Kad kvalifikuoti darbuotojai galėtų visapusiškai naudotis judėjimo laisve, jų kvalifikacijos turi būti lengvai pripažįstamos kitose valstybėse narėse[7]. Todėl labai svarbu, kad Profesinių kvalifikacijų direktyvoje[8] būtų nustatytos aiškios ir paprastos profesinių kvalifikacijų pripažinimo taisyklės. Šios taisyklės kartu turi užtikrinti aukštą paslaugų kokybę, tačiau jos neturi tapti judumo kliūtimi. Šioje srityje Europos Sąjunga jau daug pasiekė: kai kurios profesinės kvalifikacijos, ypač sveikatos apsaugos, architektūros, amatų, prekybos ir pramonės srityse, pripažįstamos automatiškai, o visoms kitoms profesijoms sėkmingai taikomas abipusio pripažinimo pagal bendrąją sistemą principas. 2005 m. šias taisykles papildė naujas švelnesnis režimas laikinam judumui palengvinti. Šios taisyklės naudingos milijonams kvalifikuotų darbuotojų Europoje. Manoma, kad vien automatinio pripažinimo pagal būtiniausius suderintus rengimo reikalavimus sistema taikoma 6,4 mln. piliečių[9].

2010 m. kovo mėn. Komisija pradėjo direktyvos vertinimą, prie kurio prisidėjo daug suinteresuotųjų šalių – 2010 m. maždaug du šimtai kompetentingų institucijų parengė patirties ataskaitas, o 2011 m. pradžioje maždaug keturi šimtai dalyvių pasidalijo savo nuomone per viešas konsultacijas. Žalioji knyga parengta atsižvelgiant į šį vertinimą. Joje pateikiamos naujos idėjos, kaip palengvinti judumą bendrojoje rinkoje, pvz., naudoti Europos profesinį pažymėjimą (žr. 2 dalį), nagrinėjama, kaip pasinaudoti laimėjimais (žr. 3 dalį), taip pat pateikiamos nuomonės dėl automatinio pripažinimo tvarkos atnaujinimo (žr. 4 dalį). Plataus masto konsultacijos dėl šių idėjų padės Komisijai įvertinti įvairias galimybes atnaujinti Profesinių kvalifikacijų direktyvą.

Pasiūlymą dėl direktyvos atnaujinimo planuojama pateikti 2011 m. pabaigoje.

2. NAUJAS POŽIŪRIS Į JUDUMĄ

2.1. Europos profesinis pažymėjimas

Siekiant pasiūlyti naujas judumo priemones, atnaujinimui reikėtų panaudoti naujausias technologijas. Šios technologijos gali suteikti specialistams daugiau judumo ir padėti geriau informuoti vartotojus ir darbdavius apie specialistų kvalifikaciją teikti paslaugas. Europos profesinis pažymėjimas galėtų būti kuriamas panaudojant sparčiąsias XXI a. ryšių technologijas, o tai leistų sukurti mechanizmą, pagal atnaujintą Profesinių kvalifikacijų direktyvą užtikrinantį konkrečius tinkamus rezultatus. Vidaus rinkos informacinė sistema (VRI) galėtų paspartinti pažymėjimą išdavusios valstybės narės (specialisto išvykimo šalies) ir priimančiosios valstybės narės (šalies, kurioje specialistas ieško darbo) bendradarbiavimą. Spartesnis šių dviejų šalių bendradarbiavimas leistų greičiau užbaigti pažymėjimo turėtojo pripažinimo procesą. Bendradarbiavimas per VRI taip pat turėtų vykti paisant terminų, kurių valstybės narės privalėtų laikytis ateityje. Kartu pažymėjimą turinčiam kvalifikuotam darbuotojui būtų paprasčiau laikinai judėti – jis nebeprivalėtų teikti informacijos, kurios šiuo metu gali reikalauti priimančioji šalis, nes visa reikiama informacija būtų nurodoma pačiame pažymėjime arba ją, pasinaudodama sparčiąja elektronine infrastruktūra, galėtų pateikti pažymėjimą išdavusi išvykimo šalis.

---

7 Be teisių į pensiją perkeliamumo, kalbos kliūčių ir kitų problemų, sunkumai, susiję su profesinių kvalifikacijų pripažinimu, yra viena kvalifikuotų darbuotojų judumo ES kliūčių.

8 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo, OL L 225, 2005 9 30, p. 22).

9 2010 m. liepos mėn. vidaus rinkos rezultatų suvestinė.

Išvykimo valstybės narės mobilizavimas

Pagal dabar galiojančią sistemą už migruojančių specialistų kvalifikacijų patikrinimą atsako priimančioji valstybė narė. Specialistui dėl to gali kilti sunkumų, nes jam gali tekti pateikti įvairių dokumentų vertimus. Tam gali prireikti daug išteklių, nes priimančiosios valstybės narės kompetentinga institucija gali nežinoti apie kvalifikacijų suteikimo tvarką kitose valstybėse narėse. Jei specialistas turi teisę užsiimti profesine veikla, Europos profesinis pažymėjimas, išduotas tos valstybės narės, kurioje įgyta kvalifikacija, kompetentingos institucijos, galėtų palengvinti procesą, nes išvykimo valstybės narės vaidmuo padidėtų ankstyvajame etape.

Išduodama tokį pažymėjimą, išvykimo valstybės narės kompetentinga institucija turėtų patikrinti, ar pažymėjimą išduoti prašantis asmuo turi jo paties nurodytą kvalifikaciją ir ar tenkina kitas sąlygas, kurios gali būti privalomos pagal atnaujintą direktyvą, pvz., ar jis teisiškai pripažintas ir ar jo diplomas yra tikras. Ši institucija taip pat saugotų dokumentus, kuriais pagrindžiamas pažymėjimo išdavimas, ir prireikus pateiktų juos atitinkamai priimančiosios valstybės narės institucijai. Siekiant užtikrinti abipusį pasitikėjimą, pažymėjimą išduotų ne komerciniai subjektai. Kai profesija išvykimo valstybėje narėje nėra reglamentuojama, tokia valstybė narė pati galėtų skirti kompetentingą valstybinę instituciją, kuri išduotų pažymėjimą (pvz., informacijos centrus[10] arba NARIC centrus[11]).

Pagal šią sistemą priimančioji valstybė narė neturėtų naudotis administraciniais ištekliais, kad patikrintų visus duomenis, kuriuos jau patikrino išvykimo valstybė narė. Užtektų patikrinti patį pažymėjimo galiojimą, siekiant patvirtinti, kad jo turėtojas priimančiojoje valstybėje narėje gali užsiimti profesine veikla.

Šiuo požiūriu vidaus rinkos informacijos sistema (VRI) galėtų būti naudojama kaip kompetentingų institucijų bendradarbiavimą palaikanti sistema. Tam reikėtų, kad visos kompetentingos institucijos, išduodančios ir tikrinančios pažymėjimą, būtų įregistruotos VRI – tai leistų joms tarpusavyje bendrauti, jei iškiltų klausimų. Visoje ES jau įregistruota daug kompetentingų institucijų, kitas tikimasi įregistruoti iki 2012 m. pabaigos.

Priimančiosios valstybės narės mobilizavimas

Laikinai teikti paslaugas norinčio specialisto profesinis pažymėjimas galėtų būti pateikiamas vietoj administracinių dokumentų, pridedamų prie išankstinės deklaracijos, kurią pateikti, vadovaudamosi direktyvos 7 straipsniu, reikalauja dauguma valstybių narių. Pakaktų e. laiško, kuriame būtų nurodytas specialisto pažymėjimo numeris. Pažymėjimo turėtojas net galėtų būti atleistas nuo išankstinio deklaravimo, nes galbūt pakaktų pažymėjimo, kuriame nurodoma reikiama informacija. Užuot siuntus deklaraciją, institucijoms ir paslaugų gavėjams priimančiojoje valstybėje narėje galėtų būti rodomas pažymėjimas. Laikinai judėti taptų paprasčiau, o kartu vis dar būtų įmanoma užtikrinti reikiamą kontrolę.

Panašios naudos galėtų turėti specialistai, siekiantys automatinio jų kvalifikacijų pripažinimo pagal būtiniausius suderintus rengimo reikalavimus. Pažymėjimas patvirtintų, kad pagal atnaujintą direktyvą specialisto kvalifikacijos atitinka būtiniausius suderintus rengimo

---

10 Direktyvos 57 straipsnyje valstybės narės įpareigojamos paskirti informacijos centrus, kurie piliečiams ir kitų valstybių narių informacijos centrams teiktų informaciją ir padėtų piliečiams įgyvendinti savo teises.

11 Nacionaliniai akademinio pripažinimo informacijos centrai (angl. NARIC) padeda piliečiams spręsti klausimus, susijusius su akademinėmis kvalifikacijomis. Daugiau informacijos skelbiama adresu http://www.enic-naric.net/index.aspx?s=n&r=g&d=about#NARIC.

reikalavimus. Pažymėjimą išduodanti kompetentinga institucija prašymo pateikimo metu tai galėtų patikrinti valstybėje narėje, kurioje buvo pateikti būtini oficialių kvalifikacijų įrodymai. Priimančiosios valstybės narės institucija neturėtų tikrinti kvalifikacijų ir todėl sprendimą dėl pripažinimo galėtų priimti gerokai greičiau (pvz., per dvi savaites, o ne per tris mėnesius, kaip dabar leidžiama pagal direktyvą)[12].

Net pagal bendrąją sistemą, kai kvalifikacijos tikrinamos kiekvienu atveju atskirai, pažymėjimas galėtų padėti supaprastinti ir paspartinti pripažinimo procedūrą, nes pirminį patikrinimą atliktų pažymėjimą išduodanti institucija. Todėl procedūras būtų galima sutrumpinti nuo keturių mėnesių, kaip yra dabar, iki ne daugiau kaip vieno mėnesio[13].

Profesinis pažymėjimas būtų naudingas ir paslaugų gavėjams, ypač skaidrumo požiūriu. Pateikdami pažymėjimą specialistai suteiktų garantiją, kad jie kompetentingi užsiimti konkrečia profesine veikla. Be to, būtų galima sukurti sistemą, kuri leistų vartotojams ir darbdaviams patikrinti, ar pažymėjimas galioja (pvz., tiesiogiai susisiekus su kompetentinga institucija).

Iniciatyvinės grupės darbas ir bandomieji konkrečių atvejų tyrimai

Europos profesinis pažymėjimas būtų neprivalomas. Suinteresuotieji judūs specialistai turėtų galimybę prašyti išduoti tokį pažymėjimą, bet to daryti neprivalėtų. Komisija jau sudarė susidomėjusių atrinktų šalių iniciatyvinę grupę profesinio pažymėjimo klausimui spręsti. Ją sudaro įvairių profesijų, kompetentingų institucijų ir profesinių sąjungų atstovai. Darbą grupė pradėjo 2011 m. sausio mėn. pradžioje; ir planuojama, kad konkrečias išvadas ji pateiks iki šių metų spalio mėn. Ši grupė nagrinėjo, kokia tokio pažymėjimo pridėtinė vertė ir galimas teisinis poveikis. Ji taip pat ištyrė dabartinius profesinio pažymėjimo projektus ir panašias priemones, kurios gali būti naudingos kasdieniame piliečių gyvenime (pvz., Europos vairuotojo pažymėjimas, Europos sveikatos draudimo pažymėjimas arba būsimas Europos įgūdžių pasas). Grupė didžiausią dėmesį skyrė įgyvendinimo sunkumams, tarp jų tokio pažymėjimo turinio ir formato klausimams, taip pat kaip kuo geriau užtikrinti jo patikimumą. Rezultatai bus pristatyti Bendrosios rinkos forume, kuris vyks spalio 3–4 d. Krokuvoje (Lenkija).

Atsižvelgiant į skirtingas galimybes užsiimti profesine veikla ir profesinės veiklos sąlygas, iniciatyvinės grupės nuomone, naudinga atlikti tam tikrų atvejų tyrimus ir ištirti ne vieną atrinktą profesiją, įskaitant inžinieriaus, gydytojo, slaugytojo, fizioterapeuto ir kelionių gido.

1 klausimas. Ar turite pastabų dėl išvykimo valstybės narės ir priimančiosios valstybės narės kompetentingų institucijų vaidmens?

2 klausimas. Ar sutinkate, kad, atsižvelgiant į pažymėjimo turėtojo tikslus, profesinis pažymėjimas galėtų turėti tokį poveikį?

a) Pažymėjimo turėtojas juda laikinai (laikinas judumas):

---

12 Nors padidėjus informaciją siunčiančiosios šalies vaidmeniui gali tekti panaudoti administracinius šaltinius, tikėtina, kad dėl tokio požiūrio sumažės bendra našta, nes informaciją siunčiančiajai šaliai būtų lengviau patikrinti toje šalyje suteikiamas kvalifikacijas valstybinėmis tos šalies kalbomis, be to, turėtų sumažėti išlaidos, kurių patiriama dėl pakartotinio tikrinimo.

13 Ir šiuo atveju siunčiančioji institucija sugaiš daugiau laiko tikrindama informaciją. Tačiau bendra procedūra turėtų būti spartesnė, nes siunčiančioji institucija turi palankiausias sąlygas atlikti tokį patikrinimą (kalbinės priežastys, administracinių dokumentų galiojimo patikrinimas ir pan.).

– 1 galimybė. Įvedus pažymėjimą, deklaracijos, kurią pagal direktyvos 7 straipsnį valstybės narės dabar gali reikalauti pateikti, nebereikėtų.

– 2 galimybė. Deklaravimo režimas nepanaikinamas, bet pažymėjimas galėtų būti pateikiamas vietoj pridedamų dokumentų.

b) Pažymėjimo turėtojas siekia, kad jo kvalifikacijos būtų pripažintos automatiškai – pateikus pažymėjimą paspartėtų pripažinimo procedūra (priimančioji valstybė narė turėtų priimti sprendimą ne per tris mėnesius, o per dvi savaites).

c) Pažymėjimo turėtojas siekia, kad būtų pripažintos jo kvalifikacijos, kurios nėra automatiškai pripažįstamos (pagal bendrąją sistemą) – pateikus pažymėjimą paspartėtų pripažinimo procedūra (priimančioji valstybė turėtų priimti sprendimą ne per keturis mėnesius, o per mėnesį).

2.2. Dėmesys ūkinei veiklai – dalinės prieigos principas

Specialistai gali susidurti su sunkumais dėl jų kvalifikacijų pripažinimo, jei ūkinės veiklos, vykdomos pagal profesiją, sritis kilmės valstybėje narėje skiriasi nuo tokios pat ūkinės veiklos srities valstybėje narėje, kurioje jie nori imtis veiklos. Toks yra, pvz., snieglenčių instruktoriaus profesijos atvejis – kai kuriose valstybėse narėse tai atskira profesija, o kitose valstybėse narėse tokios profesijos nėra, ir slidinėjimo snieglente moko slidinėjimo instruktoriai.

Kartais pagal vieną profesiją vykdomos ūkinės veiklos sritis dviejose valstybėse narėse skiriasi taip smarkiai, kad specialistams priimančiojoje valstybėje narėje reikėtų baigti visą rengimo programą, kad būtų panaikinti skirtumai pagal atitinkamus kvalifikacijos reikalavimus, kaip pirmiau minėtu atveju. Nagrinėdamas šį klausimą Teisingumo Teismas suformulavo dalinės prieigos principą[14]. Teisingumo Teismas nusprendė, kad tam tikromis sąlygomis specialisto prašymu valstybės narės turi leisti pagal profesiją dirbti iš dalies. Tačiau, remiantis Teisingumo Teismo praktika, paslaugų gavėjų ir apskritai vartotojų apsauga gali būti pagrindas proporcingai apriboti įsisteigimo laisvę ir laisvę teikti paslaugas, jei tokios priemonės yra būtinos ir proporcingos siekiant nustatyto tikslo.

Įtraukus šį principą į direktyvą, daugiau garantijų būtų suteikiama specialistams, pvz., dėl laikotarpio, per kurį valstybės narės turi priimti sprendimą dėl pripažinimo, taip pat dalinės prieigos sąlygas tenkinantiems specialistams.

Atnaujintoje direktyvoje taip pat galėtų būti patvirtinti kriterijai, pagal kuriuos šis principas būtų taikomas („kriterijais grindžiamas požiūris“) atsižvelgiant į teismų praktiką. Teisingumo Teismo teigimu, dalinės prieigos principas taikomas, kai ūkinę veiklą, kuria specialistas nori užsiimti priimančiojoje valstybėje narėje, toje valstybėje narėje galima objektyviai atskirti nuo kitų rūšių veiklos, vykdomos pagal jo profesiją. Vienas lemiamų kriterijų – galimybė savarankiškai arba atskirai vykdyti ūkinę veiklą valstybėje narėje, kurioje tokia profesinė kvalifikacija įgyta. Pvz., inžinierius, vienoje valstybėje narėje besispecializuojantis hidraulikos srityje ir norintis dirbti valstybėje narėje, kurioje jo profesinę veiklą vykdo platesnio profilio inžinieriai, taip pat užsiimantys kelių, kanalų ir uostų statyba, priimančiojoje valstybėje narėje galėtų iš dalies dirbti pagal savo profesiją. Jam būtų leidžiama vykdyti tik su hidraulika susijusią veiklą.

---

[14] 2006 m. sausio 19 d. byla C-330/03 *Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos*, 2006 m. Europos Teisingumo Teismo rink., p. I-801.

Gali būti šio principo taikymo išimčių, jei jos grindžiamos bendrais interesais ir leidžia pasiekti bendrojo intereso tikslus imantis tik būtinų veiksmų.

3 klausimas. Ar sutinkate, kad dalinės prieigos principo ir konkrečių jo taikymo kriterijų įtraukimas į direktyvą suteiktų svarbių privalumų? (Nurodykite konkrečias nukrypimo nuo šio principo priežastis.)

2.3. Nauja bendrųjų platformų forma

Šiuo metu automatinio pripažinimo naudą jaučia tik nedaugelio profesijų atstovai. Daugelio profesijų, kurioms taikoma „bendroji sistema“, atstovai siekia, kad būtų taikomas panašus mechanizmas, kuris leistų jiems lengviau judėti. Direktyvos 15 straipsnyje siūloma galimybė įvesti bendrąsias platformas. Šių platformų tikslas būtų atsisakyti kompensavimo priemonių (bandomojo arba adaptacijos laikotarpio). Tai nėra automatinio kvalifikacijų pripažinimo priemonė. Todėl iki šiol kompensavimo priemonėms nesukurta jokia bendroji platforma; be to, plačiai sutariama, kad nėra pagrindo tolesnei pažangai. Dabartinė bendrųjų platformų koncepcija nevykusi. Ateityje ji turėtų būti išplėsta atveriant kelią automatiniam pripažinimui.

Komisija siekia reaguoti į poreikį supaprastinti judumo sąlygas ir sudaryti sąlygas sklandesniam pripažinimo procesui. Į šį tikslą galėtų būti atsižvelgta formuojant naują požiūrį į bendrąsias platformas. Jos galėtų veikti panašiai kaip automatinio pripažinimo sistema, taikoma gydytojams, stomatologams, slaugytojams, akušeriams, vaistininkams, veterinarijos chirurgams ir architektams, tačiau šiame procese turėtų dalyvauti ne visos valstybės narės ir net mažiau, nei šiuo metu nustatyta 15 straipsnyje. Kad būtų daugiau galimybių kurti bendrąsias platformas, ribinį skaičių būtų galima sumažinti nuo dviejų trečdalių iki trečdalio visų valstybių narių (t. y. devynių iš dvidešimt septynių). Be to, būtų aiškiai nurodyta, kad bet kuri valstybė narė, nedalyvaujanti rengiant bendrąją platformą, prie jos galėtų prisijungti vėliau.

Kiekviena nauja platforma būtų išbandoma vidaus rinkoje. Tai padėtų užtikrinti, kad sutartos sąlygos būtų tinkamos, o bendrojo platformoje nebūtų nereikalingos informacijos, kuri trukdytų judėti specialistams iš bendrojoje platformoje nedalyvaujančių valstybių narių, norintiems pasinaudoti jiems suteikta laisvo judėjimo bendrojoje rinkoje teise. Bandymą vidaus rinkoje galėtų atlikti suinteresuotos profesinės sąjungos, ir toks bandymas ypač padėtų išsiaiškinti, ar profesinė patirtis leistų specialistui iš bendrojoje platformoje nedalyvaujančios valstybės narės dirbti pagal profesiją vienoje iš toje platformoje dalyvaujančių valstybių narių.

Galiausiai bendrąsias platformas turėtų remti ne tik profesinės organizacijos, bet ir ne mažiau kaip devynios valstybės narės. Atsižvelgdama į profesinės sąjungos pasiūlymą ir remiama pakankamo skaičiaus valstybių narių, Komisija galiausiai galėtų patvirtinti bendrąją platformą ir tuo tikslu priimti deleguotąjį aktą, kurio pagrindai galėtų būti išdėstyti atnaujintoje direktyvoje. Vienas iš darbo, kuris vyksta rengiant bendrąją platformą, pavyzdžių yra bendroji platforma slidinėjimo instruktoriams.

4 klausimas. Ar pritariate, kad, sudarant sąlygas kurti bendrąją platformą, dabartinis ribinis dviejų trečdalių valstybių narių skaičius būtų sumažintas iki trečdalio (t. y. devynių iš dvidešimt septynių)? Ar sutinkate, kad reikia atlikti bandymą vidaus rinkoje (remiantis proporcingumo principu) siekiant užtikrinti, kad bendroji platforma netaptų kliūtimi paslaugų teikėjams iš bendrojoje platformoje nedalyvaujančių valstybių narių? (Pateikite konkrečius argumentus už arba prieš šią nuostatą).

2.4. Reglamentuojamų profesijų profesinės kvalifikacijos

Bendrosios rinkos akte numatyta toliau vertinti su profesinėmis kvalifikacijomis susijusių veiklos rūšių rezervus. Jame taip pat raginama peržiūrėti reglamentuojamų profesijų sąrašą. Šiuo metu dvidešimt septynios valstybės narės pagal profesinę kvalifikaciją reglamentuoja maždaug keturis tūkstančius septynis šimtus profesijų. Šias profesijas galima suskirstyti į maždaug aštuonis šimtus skirtingų kategorijų. Šiuo metu Profesinių kvalifikacijų direktyvoje siūlomas abipusio pripažinimo mechanizmas, kuris taikomas beveik visoms profesinėms kvalifikacijoms. Valstybės narės gali pačios apibrėžti kvalifikacijų reikalavimus tam tikrai profesijai įgyti kaip tinkamą priemonę įgyvendinti viešosios tvarkos tikslus, susijusius su tam tikra ūkine veikla, pvz., poreikį užtikrinti šios veiklos saugumą arba saugą; vis dėlto tam tikrais atvejais kvalifikacijų reikalavimai gali būti neproporcingi arba nebūtini viešosios tvarkos tikslams pasiekti, ir dėl jų ES piliečių judėjimo laisvei gali kilti kliūčių. Iš tikrųjų gali būti atvejų, kai ES pilietis, kuris jau vykdo ūkinę veiklą savo kilmės valstybėje narėje, turi patenkinti tokio lygio ar pobūdžio nepagrįstus ir neproporcingus priimančiosios valstybės narės taikomus kvalifikacijos reikalavimus, kurių jis negalėtų įvykdyti laikydamas tinkamumo testą arba pereidamas etapą (taikant vadinamąsias kompensavimo priemones), numatytą Profesinių kvalifikacijų direktyvoje, ir negalėtų reikalauti dalinės prieigos pagal Teisingumo Teismo praktiką (žr. 2.2 skirsnį, kur pateikiama daugiau informacijos apie dalinę prieigą). Todėl tokiam piliečiui neliktų nieko kito, kaip tik baigti visą būtiną rengimą, kad priimančiojoje valstybėje narėje įgytų atitinkamą kvalifikaciją.

5 klausimas. Ar žinote, kokios yra reglamentuojamos profesijos, kuriomis užsiimantys ES piliečiai galėtų atsidurti tokioje padėtyje? Nurodykite profesiją, kvalifikacijas ir priežastis, dėl kurių tai būtų nepagrįsta.

3. LAIMĖJIMŲ ĮTVIRTINIMAS

3.1. Prieiga prie informacijos ir elektroninė valdžia

Specialistai, norintys dirbti kitoje valstybėje narėje, turi žinoti ir suprasti jiems taikomas taisykles. Atlikus direktyvos vertinimą, ypač per 2011 m. pradžioje vykusias viešas konsultacijas, paaiškėjo, kad daugelis suinteresuotųjų šalių laiko tai pagrindine problema. Visų pirma respondentai nurodė, kad trūksta aiškumo, kokia institucija atsakinga už jų profesinių kvalifikacijų pripažinimą ir kokius dokumentus reikėtų pateikti. Informacijos apie pateikiamus dokumentus ir atsakingą instituciją trūkumas dažnai trukdo priimančiajai valstybei narei sprendimą priimti greitai.

Kita problema yra susijusi su specialistų gebėjimu veiksmingiau ir patogiau užpildyti paraišką pripažinti profesines kvalifikacijas ir per elektroninės valdžios svetaines gauti sprendimą dėl pripažinimo.

Atnaujintoje direktyvoje galėtų būti numatyta valstybėms narėms sukurti pagrindinius interneto informacijos centrus, kuriuose būtų pateikiama visa informacija apie kompetentingas institucijas ir dokumentus, kurie būtini visų specialistų profesinėms kvalifikacijoms pripažinti, kad ir kokia būtų profesija ar regionas, kuriame specialistas ketina dirbti pagal profesiją. Taip būtų išspręsta pirmoji problema. Iš anksto tiksliai žinant, kokius dokumentus reikia pateikti, specialistams procedūra taptų skaidresnė ir būtų išvengta atvejų, kai kompetentingos institucijos delsia priimti oficialų sprendimą, motyvuodamos tuo, kad migruojančio specialisto dokumentų rinkinyje trūksta dokumentų (žr. direktyvos 51 straipsnio 2 dalį).

Kitas žingsnis naudojantis pagrindiniais informacijos centrais – specialistams suteikti galimybę internetu užbaigti visas su kvalifikacijų pripažinimu susijusias procedūras ir išspręsti antrą problemą.

Kaip šie sprendimai galėtų padėti praktiškai išspręsti šias dvi problemas? Pirma galimybė – kreiptis į 57 straipsnyje numatytus nacionalinius informacijos centrus, kurie jau dabar teikia informaciją ir padeda specialistams, siekiantiems, kad būtų pripažinta jų kvalifikacija. Šiuo metu pagrindinė jų užduotis – ES piliečius, kuriuos domina profesinis judumas, konsultuoti raštu arba telefonu, o ne aktyviai užtikrinti prieigą prie informacijos apie reikalingus dokumentus ir kompetentingą instituciją. Ateityje nacionaliniai informacijos centrai taip pat galėtų sukurti pagrindinį informacijos centrą ir kartu su kompetentingomis institucijomis koordinuoti elektroninės valdžios priemones, kurios leidžia internetu atlikti visus formalumus.

Kita galimybė – pasinaudoti bendrais Paslaugų direktyvoje[15] numatytais kontaktiniais centrais. Tai turėtų būti visaverčiai elektroninės valdžios portalai, kuriuose paslaugų teikėjai galėtų internetu lengvai gauti bet kokią reikiamą informaciją, susijusią su jų veikla (apie taisykles, procedūras, terminus). Be to, sukūrus bendrus informacijos centrus paslaugų teikėjams bus sudarytos sąlygos elektroniniu būdu atlikti visas administracines procedūras, kurios yra būtinos norint pradėti dirbti ir vykdyti paslaugų teikimo veiklą, tarp jų ir kvalifikacijų pripažinimo procedūras, o tai yra priemonė procedūroms paspartinti ir administracinių formalumų naštai mažinti. Šiuo metu bendrais informacijos centrais naudotis gali paslaugų teikėjai (taip pat jų komandiruoti darbuotojai ir savarankiškai dirbantys specialistai), kurie nurodyti Paslaugų direktyvoje[16], tačiau jų veiklos sritį būtų galima išplėsti, jei, valstybės narės manymu, to reikia, kad būtų įtrauktos visos profesinės veikos rūšys, o ne tik tos, kurioms taikoma Paslaugų direktyva. Be to, atsižvelgdamos į patirtį, susijusią su bendrais informacijos centrais, valstybės narės galėtų toliau tobulinti interneto priemones, kurios padėtų supaprastinti ir paspartinti visų specialistų kvalifikacijų pripažinimo procedūras, nepažeidžiant ES duomenų apsaugos teisės akto, t. y. Direktyvos 95/46/EB[17].

Galiausiai, siekiant skatinti sąveiką, svarbu užtikrinti glaudų bendradarbiavimą tarp valstybių narių elektroninės valdžios priemonių ir portalo „Jūsų Europa“, kurį mėginama paversti bendru visos naudingos informacijos apie ES teises[18] ir jų įgyvendinimo problemas centru.

6 klausimas. Ar pritartumėte valstybių narių įpareigojimui užtikrinti, kad kiekvienos valstybės narės viename iš pagrindinių interneto informacijos centrų būtų prieinama informacija apie kompetentingas institucijas ir dokumentus, kurie būtini profesinėms kvalifikacijoms pripažinti? Ar pritartumėte įpareigojimui sudaryti sąlygas internetu atlikti visų specialistų pripažinimo procedūras? (Pateikite konkrečius argumentus už arba prieš šią nuostatą).

---

15 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje, OL L 376, 2006 12 27, p. 36.

16 Žr. Komisijos tarnybų darbinį dokumentą dėl Direktyvos perkėlimo ir įgyvendinimo, SEC(2010) 1292, 2010 10 22, http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/evaluation/staff-working-doc_en.pdf.

17 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, OL L 281, 1995 11 23, p. 31.

18 Portalą „Jūsų Europa“ (europa.eu/youreurope) Komisija kuria kartu su valstybėmis narėmis. „Jūsų Europa“ redaktorių kolegija, kurią sudaro valstybių narių atstovai, turi užtikrinti, kad portale „Jūsų Europa“ būtų prieinama aktuali nacionalinio lygmens informacija ir kad veiktų atitinkamos „Tavo Europa“ ir nacionalinių informacijos portalų nuorodos.

3.2. Laikinas judumas

2005 m. pradėtas taikyti naujas režimas, kuris leistų teikti paslaugas laikinai. Pagal šį naują režimą specialistas, kuris nori teikti paslaugas laikinai, bet būtų įsikūręs savo valstybėje narėje, neprivalo priimančiojoje valstybėje narėje atlikti oficialių pripažinimo procedūrų. Jei būtina, valstybės narės gali reikalauti pateikti tik išankstinę deklaraciją kartu su keliais dokumentais, kurie siunčiami kompetentingai institucijai. Šia galimybe plačiai naudojasi nemažai valstybių narių.

Didelė problema kyla tais atvejais, kai specialistas iš profesiją nereglamentuojančios valstybės narės laikinai persikelia į valstybę narę, kurioje ta profesija reglamentuojama. Tokiais atvejais naujasis režimas taikomas tik galintiems įrodyti, kad jie turi dvejų metų darbo pagal atitinkamą profesiją patirtį arba pateikti įrodymų, kad baigė „reglamentuojamą rengimą“. Kai kurios suinteresuotosios šalys ragina suteikti didesnį pasirinkimą vartotojams, kurį galima užtikrinti išplečiant švelnesnio režimo taikymo sritį. Kiti baiminasi piktnaudžiavimo, pvz., ieškant palankesnio teisinio reglamentavimo (angl. *forum shopping*). Atnaujinimas turėtų padėti rasti pusiausvyrą tarp šių dviejų teisėtų pozicijų.

3.2.1. Sienas kertantys vartotojai

Dvejų metų taisyklė (direktyvos 5 straipsnio 1 dalis) yra visuotinai pripažinta, nes ją taikant vartotojai apsaugomi valstybėse narėse, kuriose profesija yra reglamentuojama. Tačiau ši taisyklė gali būti neproporcinga, kai vartotojai keliauja iš savo kilmės šalies į kitą valstybę narę ir kai tokie vartotojai specialistą pasirenka ne valstybėje narėje, į kurią keliauja, o valstybėje narėje, iš kurios atvyksta, pavyzdžiui, grupė turistų pasirenka kelionių gidą šalyje, iš kurios jie keliauja. Tokiu atveju atitinkamas specialistas nepalaiko jokių ryšių su priimančiosios valstybės narės vartotojais. Todėl išankstinės deklaracijos ir dvejų metų profesinės patirties negalima reikalauti motyvuojant vartotojų apsauga. Pirmenybė turi būti teikiama ne būgštavimams dėl piktnaudžiavimo ieškant palankesnio teisinio reglamentavimo, kurie šiais atvejais yra nepagrįsti, o vartotojo pasirinkimui[19]. Todėl išankstinė deklaracija būtų nereikalinga. Vartotojo pasirinkimas būtų ribojamas tik jei išankstinis kvalifikacijų patikrinimas pateisinamas atsižvelgiant į pavojų visuomenės sveikatai arba vartotojų saugai (pagal galiojančios direktyvos 7 straipsnio 4 dalį).

7 klausimas. Ar sutinkate, kad tuo atveju, kai vartotojas kerta sieną ir nepasirenka priimančiosios valstybės narės specialisto, turėtų būti panaikintas dvejų metų profesinės patirties reikalavimas, taikomas specialistui, atvykstančiam iš valstybės narės, kurioje jo profesija nereglamentuojama? Ar priimančioji valstybė narė vis tiek turėtų turėti teisę šiuo atveju reikalauti išankstinės deklaracijos? (Pateikite konkrečius argumentus už arba prieš šią nuostatą.)

3.2.2. „Reglamentuojamo rengimo ir mokymo klausimas

Dvejų metų profesinės patirties reikalavimas taip pat netaikomas specialistams, kurie baigė reglamentuojamo rengimo kursus. Direktyvoje reglamentuojamas rengimas apibrėžiamas gana ribotai – kaip specialus rengimas, leidžiantis asmeniui siekti užsiimti tam tikra profesija, atsižvelgiant į konkrečius atvejus, paminėtus direktyvos III priede.

---

[19] Idealiu atveju šiems specialistams būtų išduodamas Europos profesinis pažymėjimas.

Tačiau švietimo srityje niekas nestovi vietoje, ir direktyva turi atspindėti šiuos pokyčius. Siekiant padidinti užimtumo galimybes mokymosi visą gyvenimą srityje, vis dažniau rengimo ir mokymo politikos tikslas yra konkrečiam darbui reikalingus įgūdžius (techninius įgūdžius) papildyti bendraisiais bet kurioje srityje pritaikomais įgūdžiais (pvz., bendravimo, vadybos). Šiuo požiūriu būtų nepagrįsta, jei reglamentuojamo rengimo sąvoka apimtų tik rengimą, specialiai skirtą tam tikrai profesijai įgyti (žr. direktyvos 3 straipsnio i punkto e papunktį). Reglamentuojamo rengimo sąvoką būtų galima išplėsti taip, kad ji apimtų bet kokį rengimą, kurį pripažįsta valstybė narė ir kuris yra susijęs su tam tikra profesija. Mokymo institucijos galėtų naudoti *Europass* diplomo priedėlį[20] arba *Europass* pažymėjimo priedėlį[21], kad pateiktų informaciją apie atitinkamų programų turinį ir tikslus. Pataisius reglamentuojamo rengimo sąvoką, daugiau tinkamai parengtų specialistų turėtų naudos iš laikino judumo režimo sušvelninimo. Kartu valstybės narės turėtų teisę toliau reikalauti pateikti metinę išankstinę deklaraciją pagal atnaujintą direktyvą (išskyrus atvejus, kai yra profesinis pažymėjimas ir tokia deklaracija yra nebūtini).

8 klausimas. Ar sutinkate, kad sąvoka „reglamentuojamas rengimas“ galėtų reikšti ne tik rengimą, kuris konkrečiai skirtas tam tikrai profesijai įgyti, bet ir rengimą, kurį pripažįsta atitinkama su profesija siejama valstybė narė? (Pateikite konkrečius argumentus už arba prieš šią nuostatą.)

3.3. Bendrosios sistemos taikymas

3.3.1. Kvalifikacijos lygiai

Direktyvos 11 straipsnyje numatyti penki kvalifikacijos lygiai, kurie išskiriami pagal rengimo tipą ir trukmę. Kai specialistas paraišką pripažinti jo profesinę kvalifikaciją pateikia pagal bendrąją sistemą, kompetentinga institucija turi pagal šiuos lygius nustatyti, ar direktyva gali būti naudinga paraiškos teikėjui. Jei specialisto kvalifikacija nuo kvalifikacijos, kurios reikalauja priimančioji valstybė narė, skiriasi dviem lygiais arba daugiau, direktyva netaikoma.

11 straipsnyje nustatyti lygiai gali iš dalies sutapti su aštuoniais lygiais pagal Europos kvalifikacijų sandarą (EKS), sudarytą atsižvelgiant į mokymosi rezultatus, kai tik ji 2012 m. bus įgyvendinta[22]. Dėl dviejų klasifikacijos sistemų taikymo kompetentingoms institucijoms ir kitoms suinteresuotosioms šalims kyla painiavos pavojus. Šiuo metu atliekant Vidaus rinkos ir paslaugų GD užsakytą tyrimą taip pat vertinama šių skirtingų klasifikavimo sistemų, skirtų kvalifikacijoms pripažinti, nauda ir apribojimai. Šio tyrimo rezultatai bus pateikti rudenį.

Kitas galimas žingsnis – vengti tokios kvalifikacijų klasifikacijos, dėl kurios direktyva tam

---

20 *Europass* diplomo priedėlis išduodamas aukštųjų mokyklų absolventams, kartu išduodamas aukštojo mokslo baigimo diplomas ir suteikiamas laipsnis. Tai padeda užtikrinti, kad aukštojo mokslo kvalifikacijos būtų lengviau suprantamos, ypač už šalies, kurioje jos suteikiamos, ribų. Žr. http://europass.cedefop.europa.eu/europass/home/vernav/InformationOn/EuropassDiplomaSupplement.csp;jsessionid=43770C133C7D2B78EA4522BF5ABFF581.wpc1.

21 *Europass* pažymėjimo priedėlis išduodamas asmenims, kurie turi profesinio rengimo pažymėjimą; jame pateikiama papildoma informacija, kuri nėra nurodyta oficialiame pažymėjime ir visų pirma kitų šalių darbdaviams arba institucijoms leidžia lengviau suprasti, kokia kvalifikacija suteikta. Daugiau informacijos skelbiama adresu http://europass.cedefop.europa.eu/europass/home/vernav/InformationOn/EuropassCertificateSupplement.csp;jsessionid=43770C133C7D2B78EA4522BF5ABFF581.wpc1.

22 Atsižvelgiant į patirtimi grįstas ataskaitas ir reakciją į viešas konsultacijas, sistemą taikyti pagal šiuos iš anksto nustatytus lygius pernelyg sudėtinga.

tikriems specialistams nebūtų taikoma. Galimas sprendimas – išbraukti kvalifikacijos lygius iš 11 straipsnio (taip pat iš II priedo, kuris susijęs su 11 straipsniu). Tai reikštų, kad kompetentingos institucijos, norėdamos nuspręsti, ar reikia taikyti kompensavimo priemones, dėmesį skirtų esminiams rengimo skirtumams, o ne paraiškos teikėjo tinkamumui nustatyti pagal iš anksto nustatytus kvalifikacijų lygius. Todėl kompetentingos institucijos nebegalėtų atsisakyti patenkinti prašymus pripažinti kvalifikaciją, savo atsisakymą pagrįsdamos skirtingu kvalifikacijos, pvz., universiteto diplomo ir vidurinio išsilavinimo, lygiu. Be to, jos negalėtų neleisti specialistams dalyvauti kvalifikacijų pripažinimo pagal valstybės narės patvirtintą profesinę patirtį procedūroje (kaip šiuo metu numatyta direktyvos 11 straipsnio a punkte). Tokių klasifikacijų išbraukimas valstybėms narėms suteiktų daugiau veikimo laisvės.

9 klausimas. Ar pritartumėte, kad būtų panaikinta 11 straipsnyje (taip pat II priede) nurodyta klasifikacija? (Pateikite konkrečius argumentus už arba prieš šią nuostatą).

3.3.2. Kompensavimo priemonės

Išbraukus 11 straipsnį atsiranda rizika, kad padaugės kompensavimo priemonių. Jei 11 straipsnis būtų išbrauktas, kompensavimo priemonių sistemą būtų galima pertvarkyti keturiais etapais:

1) Direktyvos 14 straipsnio 1 dalyje apibrėžiamos sąlygos, kuriomis kilmės valstybė narė gali taikyti kompensavimo priemones. Viena iš šių sąlygų yra susijusi su rengimo trukme. Šiuo metu ne mažiau kaip vienų metų skirtumas pats savaime pateisina kompensavimo priemonių taikymą. Abejotina, ar direktyvos 14 straipsnio 1 dalies a punkto nuostatos vis dar pagrįstos.
2) Direktyvos 13 straipsnio 2 dalyje reikalaujama, kad specialistai turėtų ne mažesnę kaip dvejų metų profesinę patirtį, jei jų profesija nėra reglamentuojama jų kilmės valstybėje narėje. Jei šio reikalavimo jie neįvykdo, šiuo metu jie negali pasinaudoti bendrąja sistema. Nėra priežasties neįtraukti mažiau patyrusių specialistų. Bet kuriuo atveju kilmės valstybė narė turėtų įvertinti jų kvalifikaciją, taip pat profesinę patirtį. Jei kvalifikacija iš esmės neatitiktų nacionalinių reikalavimų, priimančioji valstybė narė galėtų taikyti atitinkamas kompensavimo priemones. Direktyvos 13 straipsnio 2 dalis būtų atitinkamai išbraukta.
3) Komisija gavo daug piliečių skundų dėl kompetentingų institucijų, kurios taiko netinkamas kompensavimo priemones. Jei atnaujintoje direktyvoje nebepateikiama klasifikacija, būtų galima įtraukti naują apsaugos priemonę, siekiant ES piliečius apsaugoti nuo pasirinktinio kompensavimo priemonių taikymo. Taikydama paraiškos teikėjui kompensavimo priemonę, priimančiosios valstybės narės kompetentinga institucija galėtų aiškiai pagrįsti savo sprendimą, atsižvelgdama į:

a) esminius paraiškos teikėjo rengimo ir priimančiosios valstybės narės reikalaujamo rengimo skirtumus (konkrečiai kuriais aspektais paraiškos teikėjas neatitinka priimančiosios valstybės narės rengimo reikalavimų ir kodėl jie vadinami esminiais skirtumais);

b) priežastis, dėl kurių šie esminiai skirtumai trukdo specialistui priimančiojoje valstybėje narėje dirbti pagal profesiją.

4) Be to, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas įgyvendinti kompensavimo priemones, būtų galima esmines nacionalinės administravimo praktikos, kuriai taikoma direktyva[23], etikos kodekso nuostatas (pvz., reikalavimą, kad kompetentingos institucijos ne mažiau kaip dukart

[23] Žr. http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/future/cocon_en.pdf.

per metus taikytų tinkamumo testus) padaryti privalomas. Tačiau etikos kodeksas neturėtų būti privalomas pagal likusias dalis.

10 klausimas. Jei direktyvos 11 straipsnis būtų išbrauktas, ar paminėti keturi etapai turėtų būti įgyvendinti atnaujintoje direktyvoje? Jei nepritariate visų keturių etapų įgyvendinimui, ar kuris nors iš jų jums būtų priimtinas? (Pateikite konkrečius argumentus už arba prieš visus veiksmus arba kiekvieną iš jų.)

3.3.3. Iš dalies kvalifikuoti specialistai

Direktyva sudaro palankesnes sąlygas kvalifikuotiems specialistams judėti. Šiuo metu ji netaikoma asmenims, baigusiems studijas, bet neturintiems pakankamos kvalifikacijos, kad galėtų savarankiškai užsiimti profesine veikla. Tačiau vis daugiau žmonių nori ir turėtų turėti galimybę gauti naudos iš vidaus rinkos, kai prižiūrimi specialistų užsienyje stažuojasi už atlygį. *Morgenbesser* byloje[24] Teisingumo Teismas išaiškino, kad tokiais atvejais taikomos pagal Sutartį nustatytos laisvo judėjimo taisyklės ir kad valstybės narės iš esmės negali trukdyti asmenims specialistų prižiūrimiems stažuotis už atlygį, jei tokią galimybę turi tų šalių piliečiai. Valstybės narės privalo palyginti paraiškos teikėjo kvalifikacijas su kvalifikacijomis, kurios privalomos nacionaliniu mastu, siekdamos įvertinti, ar tokios kvalifikacijos tapačios arba bent jau lygiavertės.

Vadovaujantis sprendimu *Morgenbesser* byloje, atnaujintoje direktyvoje būtų galima įtvirtinti du principus. Direktyvoje numatytas procedūrines apsaugos priemones būtų galima taikyti ir akademinį rengimą baigusiems asmenims, kurie nori užsienyje už atlygį stažuotis pagal profesiją prižiūrimi specialisto, jei prižiūrimi specialisto stažuotis gali atlikti ir priimančiosios valstybės narės piliečiai. Tai visų pirma susiję su laikotarpiu, per kurį kompetentingos institucijos turi priimti sprendimą, taip pat su prievole per nustatytą laiką patvirtinti paraiškos gavimą ir informuoti paraiškos teikėją, jei jo dokumentų rinkinyje trūksta kokio nors dokumento. Kartu direktyvoje galėtų būti aiškiai nurodyta, kad kilmės šalis iš esmės negali atsisakyti pripažinti stažuotės vien todėl, kad ji buvo atlikta užsienyje. Ir šiuo atveju galėtų būti taikomos direktyvos procedūrinės apsaugos priemonės.

11 klausimas. Ar pritartumėte, kad direktyva būtų taikoma ir akademinį rengimą baigusiems asmenims, kurie nori užsienyje už atlygį stažuotis pagal profesiją prižiūrimi specialisto? (Pateikite konkrečius argumentus už arba prieš šią nuostatą.)

3.4. VRI galimybių tyrimas

3.4.1. Visoms profesijoms privalomas VRI naudojimas

Valstybės narės jau dabar kasdien bendradarbiauja per VRI. Tačiau kompetentingos institucijos jos neprivalo taikyti specialistams, kurių veikla neįtraukta į Paslaugų direktyvą. 2010 m. patirties ataskaitose pateikta kompetentingų institucijų informacija ir viešos konsultacijos patvirtina, kad daugelis pritaria tam, kad sistemą privaloma tvarka naudotų ne tik Paslaugų direktyvoje numatytų profesijų specialistai. Kitas žingsnis atnaujinant direktyvą būtų užtikrinti, kad visos kompetentingos institucijos per VRI atsakytų į kitų valstybių narių atitinkamų institucijų užklausas[25].

---

[24] 2003 m. lapkričio 13 d. Teisingumo Teismo byla C-313/01, *Morgenbesser*, Rink. I-13467. (Šis sprendimas patvirtintas Teisingumo Teismo sprendimu byloje C-345/08, *Peśla v. Justizministerium Mecklenburg-Vorpommern*.)

[25] Kai bendradarbiaujant tvarkomi asmens duomenys, būtina laikytis atitinkamų ES teisės aktų, nurodytų Profesinių kvalifikacijų direktyvos 56.2 straipsnyje, ir ypač 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos

3.4.2. Sveikatos apsaugos specialistams skirtas įspėjimo mechanizmas

Galimybė naudoti aktyvesnę bendradarbiavimo formą būtų daug svarbesnė. Jau egzistuoja Paslaugų direktyvoje nurodytoms profesijoms skirtas įspėjimo mechanizmas, kuris leidžia kompetentingoms institucijoms tam tikromis sąlygomis viena kitą informuoti apie veiklą paslaugų srityje, galinčią smarkiai pakenkti asmenų sveikatai ar saugai arba aplinkai. Todėl šiuo metu šis įspėjimo mechanizmas galioja amatininkų, bet ne sveikatos apsaugos specialistų, kuriems netaikoma Paslaugų direktyva, veiklai.

Koks sprendimas labiausiai tinka sveikatos apsaugos specialistams? **Pirmoji galimybė** – sveikatos apsaugos specialistams taikyti tokį pat įspėjimo mechanizmą, koks taikomas Paslaugų direktyvoje nurodytoms profesijoms – įspėjimas būtų siunčiamas tik kai esama aiškių įrodymų, kad sveikatos apsaugos specialistas migruoja į kitą valstybę narę, nors jam buvo taikomos sankcijos, draudžiančios užsiimti profesine veikla kilmės valstybėje narėje. Įspėjimas būtų siunčiamas tik konkrečioms valstybėms narėms, kur rizika arba žala yra pakankamai tikėtina, o tai reiškia, kad reiktų atsižvelgti į visus veiksnius, kurie gali rodyti, kad specialistas gali vykdyti aktyvią veiklą kitose valstybėse narėse. **Kita galimybė**, kurią taikant pacientus būtų galima apsaugoti daug geriau, – įpareigoti visas valstybes nares įspėti, kai migruojantis sveikatos apsaugos specialistas netenka teisės užsiimti profesine veikla dėl jam valstybės narės taikomų sankcijų. Šiuo atveju reikėtų imtis priemonių nepažeidžiant Pagrindinių teisių chartijos, ypač asmens duomenų apsaugos reikalavimų ir teisės į veiksmingą teisės gynimo priemonę.

12 klausimas. Kuri iš dviejų sveikatos apsaugos specialistų įspėjimo mechanizmo VRI sistemoje taikymo galimybių jums priimtinesnė?

1 galimybė. Įspėjimo mechanizmą, numatytą Paslaugų direktyvoje, taikyti visiems specialistams, tarp jų ir sveikatos apsaugos specialistams. Įspėjančioji valstybė narė nuspręstų, kurioms kitoms valstybėms narėms įspėjimas turėtų būti siunčiamas.

2 galimybė. Platesniu mastu ir griežčiau įpareigoti valstybes nares skubiai įspėti visas kitas valstybes nares, jei sveikatos apsaugos specialistui nebeleidžiama užsiimti profesine veikla dėl jam taikomos drausminės sankcijos. Įspėjančioji valstybė narė privalėtų kiekvieną įspėjimą siųsti visoms kitoms valstybėms narėms.

3.5. Reikalavimai mokėti kalbą

Pagal direktyvos 53 straipsnį specialistai turi turėti kalbos žinių, kurių reikia veiklai vykdyti priimančiojoje valstybėje narėje. Šiuo požiūriu valstybė narė turi atsižvelgti į proporcingumo principą, pagal kurį sistemiški kalbos testai nenumatyti. Profesiniu judumu suinteresuotų ES piliečių kalbos žinių tikrinimas kiekvienu individualiu atveju gali būti teisėtas būdas apsaugoti vartotojų ir pacientų interesus. Tačiau neproporcingai vykdomas sistemingas kalbos tikrinimas gali tapti neteisinga priemone, trukdančia užsienio specialistams pasinaudoti teise vykdyti profesinę veiklą. Didžiausia atsakomybė užtikrinant visų būtinų profesinių kalbos įgūdžių įgijimą tenka darbdaviams.

Keliose valstybėse narėse vyksta viešos diskusijos dėl kalbos reikalavimų sveikatos apsaugos specialistams. Didėjant sveikatos apsaugos specialistų migracijai, sveikatos apsaugos specialistų kalbos įgūdžių klausimas darosi vis svarbesnis ir tampa ypač opus, kai automatinio

95/46/EC dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, OL L 281, 1995 11 23, p. 31.

pripažinimo galimybe pasinaudoję sveikatos apsaugos specialistai turi tiesiogiai bendrauti su pacientais. Ar jų kalbos žinios turi būti tikrinamos? Jeigu taip, kuriame etape?

- Viena galimybė – išaiškinti etikos kodeksą[26], kuris leistų ateityje atlikti reikiamus pakeitimus.

- Kita galimybė – į direktyvą įtraukti taisyklę, kuri būtų konkrečiai taikoma sveikatos apsaugos specialistams, tiesiogiai bendraujantiems su pacientais. Ši nuostata leistų vieną kartą patikrinti sveikatos apsaugos specialistų kalbos įgūdžius iki šiems specialistams pradedant tiesiogiai bendrauti su pacientais.

13 klausimas. Kuri iš pirmiau nurodytų dviejų galimybių jums priimtinesnė?

1 galimybė. Išaiškinti galiojančias etikos kodekso taisykles.

2 galimybė. Pataisyti pačią direktyvą įtraukiant pakeitimus, susijusius su sveikatos apsaugos specialistais, kurie tiesiogiai bendrauja su pacientais ir turi naudos iš automatinio pripažinimo procedūros.

4. AUTOMATINIO PRIPAŽINIMO PROCEDŪROS ATNAUJINIMAS

4.1. Trijų etapų atnaujinimas

Profesinių kvalifikacijų direktyvoje numatytas suderintų būtiniausių gydytojų, stomatologų, bendrosios praktikos slaugytojų, akušerių, vaistininkų, veterinarijos chirurgų ir architektų rengimo reikalavimų rinkinys. Daugelį metų automatinio pripažinimo procedūra buvo grindžiama šiais būtiniausiais rengimo reikalavimais. Šių profesijų automatinio pripažinimo sistemą daugelis laiko sėkminga. Tačiau kai kurie rengimo reikalavimai nustatyti prieš trisdešimt metų, todėl daugelis suinteresuotųjų šalių ragina direktyvą atnaujinti. Pagrindiniai automatinio pripažinimo principai turėtų likti atnaujintoje direktyvoje kaip išeities taškas, taip pat reikėtų numatyti lankstų konkrečių rengimo reikalavimų atnaujinimo mechanizmą. Šis mechanizmas galėtų būti naudojamas vykstančioms švietimo reformoms pamažu įtraukti į automatinio pripažinimo režimą. Kartu reikia atsižvelgti ir į nuolatinę mokslinę ir techninę pažangą. Todėl atnaujinimą būtų galima įgyvendinti trimis etapais.

Pirmajame etape būtų galima pakeisti pačią direktyvą ir išaiškinti bei pritaikyti mokymo reikalavimų pagrindus, pvz., nustatyti mažiausius rengimo laikotarpius ir sustiprinti priemones, kurios yra specialistų siūlomų paslaugų kokybės pagrindas. Be to, būtina keisti institucinę struktūrą ir pagal Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo pakeisti galiojančią komitologijos sistemą įgyvendinimo arba deleguotaisiais aktais[27]. Idealiu atveju Ministrų Taryba ir Europos Parlamentas priimtų sprendimą dėl šių pakeitimų, vadovaudamiesi Komisijos pasiūlymu, kurį ji turi pateikti iki 2011 m. pabaigos. Balandžio 13 d. Bendrosios

---

26 Šiuo metu valstybės narės gali tikrinti, ar specialistai turi kalbos žinių, būtinų profesinei veiklai vykdyti, tačiau tai jos privalo daryti proporcingai. Tai reiškia, kad jos negali sistemingai tikrinti užsienio specialistų kalbos žinias. Specialistai turėtų gebėti įrodyti savo kalbos žinias kitais būdais (pvz., pateikdami diplomą, liudijantį atitinkamos kalbos mokėjimą, įrodydami, kad šalyje įgijo profesinę patirtį, pateikdami pažymėjimą, patvirtinantį kalbos žinias ir pan.). Tai taip pat reiškia, kad privalomas kalbos žinių lygis skiriasi pagal veiklos rūšį ir struktūrą, kurioje ji bus vykdoma. Be to, kalbos žinios gali būti tikrinamos tik pasibaigus pripažinimo procedūrai ir negali būti atsisakymo pripažinti profesines kvalifikacijas priežastis.

27 Žr. Sutarties 290 ir 291 straipsnius.

rinkos akte teigiama, kad politinis susitarimas dėl šio etapo bus pasiektas iki 2012 m. pabaigos.

Antrajame etape naujai priimtų įgyvendinimo arba deleguotųjų aktų sistema būtų naudojama siekiant atnaujinti esamus visų susijusių profesijų rengimo dalykus, o prireikus taip pat nustatyti kompetencijų rinkinius. (Šiuo atžvilgiu reiktų pabrėžti, kad Komisija jau turi įgaliojimus veikti pagal galiojančią komitologijos procedūrą.) Šiose srityse įvykus pokyčiams reikėtų, kad procese dalyvautų kompetentingos institucijos, kurios jau pradėjo bendradarbiauti, siekdamos kaupti profesinę patirtį, ir sėkmingai padėjo Komisijai 2010 m. atlikti šios direktyvos vertinimą. Šis antrasis etapas prasidėtų 2013 m. ir galėtų būti baigtas 2014 m.

Trečiajame etape prireikus būtų galima dar labiau optimizuoti būtiniausių rengimo reikalavimų derinimo procesą, pvz., siekiant ateityje palengvinti automatinį kvalifikacijų pripažinimą, visose valstybėse narėse mokymo valandų sistemą pakeisti Europos kreditų perkėlimo sistema (angl. ECTS)[28]. Šiuo metu vykdant išorinį švietimo reformų[29] poveikio tyrimą bus įvertinti galimi ECTS kreditų naudojimo šioje srityje pranašumai. Atsižvelgiant į tyrimo rezultatus, būtų galima numatyti mechanizmą, kuris padėtų nustatyti mažiausią trukmę metais, nurodytą atnaujintoje direktyvoje, pagal lygiavertį ECTS kreditų skaičių. Tačiau tam reikalingos didesnės universitetų ir specialistų pastangos ir dalyvavimas. Pirmuosius vertinimus būtų galima pradėti 2014 m.

14 klausimas. Ar pritartumėte būtiniausių rengimo reikalavimų pagal direktyvą atnaujinimui trimis etapais:

- pirmajame etape peržiūrimi pagrindai, ypač mažiausi rengimo laikotarpiai, ir 2011–2012 m. atnaujinama direktyvą parengiama institucinė struktūra būsimam jų pritaikymui;

- antrajame etape (2013–2014 m.) taikomi peržiūrėti pagrindai, taip pat, jei reikia, peržiūrimi rengimo dalykai ir vykdomi pirminiai kompetencijų papildymo darbai taikant naująją institucinę struktūrą, ir

- trečiajame etape (po 2014 m.) sprendžiamas ECTS kreditų klausimas naudojant naująją institucinę struktūrą?

4.2. Automatinio pripažinimo sistemos patikimumo didinimas

Savo patirties ataskaitose daugelis kompetentingų institucijų paragino stiprinti automatinio pripažinimo sistemą. Kai kurios jų teigia, kad direktyvoje būtina labiau derinti mažiausius rengimo laikotarpius, pvz., nustatant mokymo valandų skaičių arba išaiškinant, ar trukmė turėtų būti skaičiuojama ir metais, ir mokymo valandomis. Kitas žingsnis – apsvarstyti, kuri įstaiga ar institucija nacionaliniu lygiu galėtų prisiimti didesnę atsakomybę užtikrinant, kad tam tikram profesiniam vardui įgyti skirto rengimo turinys visada atitiktų direktyvos reikalavimus.

---

[28] Daugiau informacijos skelbiama adresu http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc48_en.htm.

[29] Jungtinėje Karalystėje atliktas tyrimas bus skelbiamas spalio mėn.

4.2.1. Specialistų statuso nustatymas

Profesinių kvalifikacijų direktyvoje nustatytas suderintų būtiniausių gydytojų, stomatologų, bendrosios praktikos slaugytojų, akušerių, vaistininkų, veterinarijos chirurgų ir architektų rengimo reikalavimų rinkinys. Šiuo metu šių specialistų kvalifikacijos automatiškai pripažįstamos remiantis tik šiais būtiniausiais rengimo reikalavimais. Kad specialistai būtų pripažinti ne valstybėje narėje, kurioje buvo įgytos kvalifikacijos, jiems užtenka turėti diplomą, patvirtinantį, kad įvykdyti būtiniausi rengimo reikalavimai. Tačiau gali būti atvejų, kai diplomo turėtojai netenka teisės užsiimti profesine veikla pagal kilmės valstybėje narėje įgytą kvalifikaciją (pvz., todėl, kad nesilaikė nacionalinių reikalavimų nuolat kelti kvalifikaciją).

Šiuo metu direktyvoje yra spraga. Tuo atveju, kai paslaugos teikiamos laikinai, specialistai įpareigoti įrodyti, kad jie turi teisę kilmės valstybėje narėje užsiimti profesine veikla ir kad jiems tai nėra uždrausta dėl to, kad jie neįvykdė vietos reikalavimų nuolat kelti kvalifikaciją. Nėra aiškios nuostatos dėl panašaus reikalavimo, kai specialistas įsikuria kitoje valstybėje narėje. Būtų logiška šį reikalavimą taikyti ir tais atvejais, kai specialistas nori nuolat apsigyventi kitoje valstybėje narėje. Taip, pavyzdžiui, turėtų būti užtikrinta, kad gydytojai, nebeturintys leidimo užsiimti profesine veikla, negalėtų vykdyti tos veiklos kitoje valstybėje narėje.

15 klausimas. Kai specialistai siekia pripažinimo ne valstybėje narėje, kurioje jie įgijo kvalifikaciją, jie turėtų priimančiajai valstybei narei įrodyti, kad turi teisę kilmės valstybėje narėje užsiimti profesine veikla. Šis principas taikomas laikino judumo atveju. Ar jis turėtų būti taikomas ir tais atvejais, kai specialistas pageidauja apsigyventi kitoje valstybėje narėje? (Pateikite konkrečius argumentus už arba prieš šią nuostatą.) Ar reikia direktyvoje išsamiau aprašyti nuolatinio kvalifikacijos kėlimo klausimą?

4.2.2. Mažiausių gydytojų, slaugytojų ir akušerių mokymo laikotarpių nustatymas

Šiuo metu kai kurių sektorių profesinio rengimo mažiausia trukmė nurodoma metais arba mokymo valandomis. Dėl to gali pasidaryti neaišku, ar šie du kriterijai yra dvi skirtingos galimybės ar jie turėtų būti taikomi kartu. Daugelis suinteresuotųjų šalių šiuos du kriterijus siūlo derinti. Atnaujintoje direktyvoje šis aspektas būtų patikslintas gydytojų, slaugytojų ir akušerių atveju, nes šie du reikalavimai jiems jau nustatyti, bet pateikti kaip atskiros galimybės.

16 klausimas. Ar pritartumėte, kad būtiniausi gydytojų slaugytojų ir akušerių rengimo reikalavimai būtų patikslinti nustatant, kad reikalavimai dėl mažiausios rengimo trukmės metais ir mažiausio mokymo valandų skaičiaus būtų taikomi kartu? (Pateikite konkrečius argumentus už arba prieš šią nuostatą.)

4.2.3. Geresnės atitikties užtikrinimas nacionaliniu lygiu

Profesijos, kurioms taikomi būtiniausi rengimo reikalavimai suderinti, automatiškai pripažįstamos atsižvelgiant į profesinius vardus, profesijų atstovams suteiktus įvykdžius būtiniausius direktyvoje nustatytus rengimo turinio reikalavimus. Tačiau rengimo turinys laikui bėgant kinta. Be to, daugelis universitetų įgyvendino reformas pagal Bolonijos

procesą[30], lemiantį daugelį pokyčių, pvz., perėjimą prie mokymo, orientuoto į studentą. Todėl kyla klausimas, kaip valstybės narės ateityje gali užtikrinti, kad įgyvendinant reformas universitetai ir kitos švietimo įstaigos laikytųsi direktyvoje nustatytos sistemos.

Kita problema yra susijusi su valstybėmis narėmis, pranešančiomis Komisijai apie pokyčius, ypač apie naujus profesinius vardus, suteikiamus toje valstybėje narėje. Tokia informacija neretai gaunama tik kartą, kai absolventai baigia universitetus ir gauna diplomus, todėl kai kuriems absolventams apribojama galimybė pasinaudoti automatinio pripažinimo sistema arba atsiranda didelių abejonių dėl laisvo judėjimo.

Siekiant išspręsti šiuos du klausimus, atnaujintoje direktyvoje galėtų būti išdėstytas reikalavimas valstybėms narėms pranešti apie naujus pokyčius, susijusius su diplomais, kai tik juos akredituoja akreditavimo įstaiga arba patvirtina kitos valstybinės įstaigos ir gerokai anksčiau, nei studentai baigia studijas ir gauna diplomus, apie kuriuos pranešama. Paskirtosios įstaigos (nebūtinai naujai įsteigtos) imtųsi nacionalinės atitikties funkcijos ir užtikrintų, kad būtų vykdomi direktyvoje nustatyti būtiniausi suderinti rengimo reikalavimai, o atitinkama nacionalinės atitikties funkciją atliekančios įstaigos ataskaita galėtų būti siunčiama kartu su pranešimais. Šie pakeitimai ne tik suteiktų jauniems absolventams daugiau tikėjimo, kad automatinio pripažinimo sistema jiems naudinga, bet ir sustiprintų valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą.

17 klausimas. Ar sutinkate, kad valstybės narės turėtų pranešti apie naują rengimo programą, kai tik ji patvirtinama? Ar pritartumėte valstybių narių įpareigojimui pateikti Komisijai ataskaitą apie atitiktį kiekvienos rengimo programos profesiniam vardui, apie kurį Komisijai pranešta direktyvoje, įgyti? Ar valstybės narės šiuo tikslu turėtų nustatyti nacionalinės atitikties funkciją? (Pateikite konkrečius argumentus už arba prieš šią nuostatą.)

4.3. Gydytojai – medicinos specialistai

Komisija gavo daug pastabų dėl specialistų rengimo, dėmesys visų pirma skiriamas dviem klausimams. Pirma, šiuo metu automatinio pripažinimo sistemą galima papildomai taikyti tik naujoms specialybėms, jei jos egzistuoja ne mažiau kaip dviejuose penktadaliuose valstybių narių. Šis ribinis skaičius galėtų trukdyti inovacijoms ir riboti galimybes į direktyvą įtraukti naujas medicinos specialybes. Galėtų būti pravartu sumažinti privalomą ribinį valstybių narių skaičių nuo dviejų penktadalių iki trečdalio. Taip ribinis skaičius taikomas įtraukiant į direktyvą naujas specialybes būtų prilygintas ribiniam skaičiui, kuris siūlomas bendrųjų platformų atveju (žr. punktą 2.3).

18 klausimas. Ar sutinkate, kad ribinis mažiausias valstybių narių, kuriose egzistuoja medicinos specialybė, skaičius turėtų būti sumažintas nuo dviejų penktadalių iki trečdalio? (Pateikite konkrečius argumentus už arba prieš šią nuostatą.)

Antrasis klausimas susijęs su bendrąja specializuoto rengimo organizavimo sistema. Direktyvoje numatyta nedaug galimybių pripažinti įgytą išsilavinimą rengimo pagal kursus, kurių lygis ne žemesnis nei konkrečios specialybės rengimo lygis, sudedamąja dalimi. Ypač tai svarbu specialybėms, kurios atsirado iš vidaus ligų arba bendrosios chirurgijos sričių[31]. Jei

---

30 Bolonijos procesas pradėtas 1999 m. siekiant Europoje užtikrinti panašesnes, labiau suderinamas ir nuoseklesnes aukštojo mokslo sistemas. Daugiau informacijos skelbiama adresu http://www.ehea.info/.

31 Vidaus ligų srityje tai liečia šias 11 specialybių: imunologiją, reumatologiją, pulmonologiją, gastroenterologiją, kardiologiją, endokrinologiją, geriatriją, nefrologiją, bendrąją hematologiją, užkrečiamas ligas ir klinikinę

gydytojas baigė specializuotą rengimą ir vėliau pradeda kitą specializuotą rengimą, iš esmės jis turėtų nuo pat pradžių baigti visą antros specialybės rengimo programą. Direktyvos atnaujinimas galėtų būti galimybė sudaryti valstybėms narėms sąlygas iš dalies atleisti nuo tam tikrų specializuoto rengimo dalių, jei jos jau baigtos pagal kitą specializuoto rengimo programą.

19 klausimas. Ar sutinkate, kad direktyvos atnaujinimas valstybėms narėms galėtų suteikti galimybę iš dalies netaikyti rengimo reikalavimo, jei rengimas iš dalies jau užbaigtas pagal kitą specialistų rengimo programą? Jei taip, ar yra kokių nors sąlygų, kurias reikėtų patenkinti, kad būtų galima pasinaudoti daline išimtimi? (Pateikite konkrečius argumentus už arba prieš šią nuostatą.)

4.4. Slaugytojai ir akušeriai

Šiuo metu priimant į slaugytojų rengimo programas taikomas ne mažiau kaip dešimties metų bendrojo išsilavinimo reikalavimas (tas pats reikalavimas taikomas akušerių rengimui pagal vadinamąjį rengimą I būdu (40 straipsnio 2 dalies a punktas). Tačiau per paskutinius tris dešimtmečius slaugytojų profesija gerokai išsiplėtė: sveikatos priežiūra bendruomenėse, kompleksinės terapijos taikymas ir nuolat besivystančios technologijos sudaro prielaidas slaugytojams dirbti savarankiškiau. Keliose valstybėse narėse dėl gydytojų trūkumo slaugytojams ir akušeriams tenka užduotys, kurias pirmiau atlikdavo tik gydytojai. Susirūpinimą kelia tai, kad studentai, įstoję į slaugytojų mokyklą tik po dešimties bendrojo vidurinio ugdymo metų, neturi reikiamų pagrindinių įgūdžių ir žinių, kad dalyvauti mokyme, kuris turėtų padėti jiems pasiruošti patenkinti kompleksinius sveikatos priežiūros poreikius. Todėl viena galimybė – reikalauti, kad valstybės narės leistų priimti į slaugytojų rengimo kursus tik tuos kandidatus, kurie turi ne mažiau kaip dvylikos metų bendrąjį išsilavinimą (tas pats reikalavimas turėtų būti taikomas akušerių rengimui 1 būdu). Šis reikalavimas taikomas jau daugelyje valstybių narių. Kita galimybė būtų išlaikyti *status quo*.

20 klausimas. Kuri iš pirmiau nurodytų galimybių jums priimtinesnė?

1 galimybė. Paliekamas dešimties metų bendrojo vidurinio ugdymo reikalavimas.

2 galimybė. Bendrojo vidurinio ugdymo reikalavimas padidinamas nuo dešimties iki dvylikos metų.

4.5. Vaistininkai

Tradicinis vaistininkų vaidmuo tiekti vaistus keičiasi, nes atsirado tiesioginis ryšys su pacientu – vaistininkai duoda rekomendacijas, teikia informaciją, netgi peržiūri, stebi ir pritaiko gydymo būdus, kai to reikia. Vietos bendruomenių farmacija darosi vis svarbesnė. Atsižvelgiant į šiuos pokyčius, keletas suinteresuotųjų šalių siūlo papildyti direktyvos 45 straipsnio 2 dalyje nurodytų profesinės veiklos rūšių, kuriomis vaistininkui leidžiama užsiimti valstybėse narėse, sąrašą. Suinteresuotosios šalys dažnai prašo įtraukti farmacinę priežiūrą, vietos bendruomenių farmaciją ir farmakologinį budrumą kaip naujas profesinės veiklos rūšis. Be to, daugelis suinteresuotųjų šalių siūlo direktyvoje (galiojantis 44 straipsnio 2 dalies b

---

onkologiją. Su bendrąja chirurgija glaudžiai susijusiomis galėtų būti laikomos šios 11 specialybių: plastinė chirurgija, torakalinė chirurgija, pediatrinė chirurgija, kraujagyslių chirurgija, gastroenterologinė chirurgija, neurochirurgija, ortopedija, veido bei žandikaulių chirurgija, stomatologija, dantų, burnos ir veido bei žandikaulių chirurgija ir urologija.

punktas) nustatyti privalomą šešių mėnesių praktinio rengimo terminą iškart po akademinio rengimo, siekiant parengti būsimus vaistininkus jų vaidmeniui.

Kitas klausimas, ar valstybės narės turėtų turėti teisę uždrausti kvalifikuotiems vaistininkams, įgijusiems kvalifikaciją kitoje valstybėje narėje, atidaryti naujas vaistines. Šiuo metu pagal direktyvos 21 straipsnio 4 dalies nuostatas valstybės narės nėra įpareigotos automatiškai pripažinti vaistininko kvalifikacijas steigiant arba valdant naujas vaistines, tarp jų vaistines, kurios veikia trumpiau nei trejus metus. Tai neatitinka automatinio pripažinimo principo, todėl ES vaistininkai diskriminuojami. ES piliečių iš kitų valstybių narių diskriminacija nedera su bendrąja rinka. Airija jau netaiko šios išimties, o Jungtinė Karalystė ketina jos atsisakyti iki šių metų vasaros. Siekiant paskatinti laisvą vaistininkų judėjimą ir visiškai įgyvendinti automatinio pripažinimo principą, siūloma šią nuostatą išbraukti. Bet kokiu atveju pagal direktyvos 61 straipsnį nukrypimai leidžiami, jeigu jie iš tiesų būtini.

21 klausimas. Ar sutinkate, kad vaistininkų veiklos rūšių sąrašą reikėtų papildyti? Ar pritariate siūlymui papildomai nustatyti pirmiau nurodytą šešių mėnesių praktikos reikalavimą? Ar pritariate, kad reikia išbraukti direktyvos 21 straipsnio 4 dalį? (Pateikite konkrečius argumentus už arba prieš šią nuostatą.)

4.6. Architektai

Daugelyje valstybių narių universitetai siūlo ne mažiau kaip penkerių metų architektūros studijų mokymo programas. Direktyva tam netrukdo – ketverių metų akademinio rengimo reikalavimai, nustatyti architektams direktyvos 46 straipsnyje, yra tik būtiniausi, todėl valstybėms narėms ir universitetams sudaromos sąlygos taikyti griežtesnius būsimų architektų rengimo reikalavimus. Tačiau architektams atstovaujančios profesinės organizacijos siūlo, atsižvelgiant į profesijos raidą, pagal direktyvą ilginti mažiausią rengimo trukmę nuo ketverių iki penkerių metų.

Dėl siūlymo derinti penkerių metų reikalavimą ES lygiu kyla problemų. Pirma, Komisija negali patvirtinti, kurie direktyvoje numatyti ir galiojančias direktyvos nuostatas atitinkantys diplomai atitinka penkerių metų rengimą. Todėl, bendrai nustačius ne mažiau kaip penkerių metų rengimo trukmę, įgytų teisių režimą, jau dabar taikomą iki pirmosios direktyvos dėl architektų įsigaliojimo 1985 m. parengtiems architektams, reikėtų papildomai taikyti architektams, kurie pradėjo (arba bus pradėję) mokymą iki atnaujintos direktyvos įsigaliojimo 2012 arba 2013 m. (žr. Direktyvos 2005/36/EB 49 straipsnį kartu su VI priedu).

Antra, šis sprendimas gerokai apribotų lankstumą, bet nepadėtų išspręsti kitos tikros problemos, susijusios su judumu – kaip atsižvelgti į specialisto prižiūrimą profesinę praktiką, kurią daugelis valstybių narių jau dabar pripažįsta kaip svarbų architektų rengimo aspektą?

Atsižvelgiant į tai galima išskirti dvi galimybes:

Pirmoji galimybė – palikti galiojantį ketverių metų reikalavimą.

Antroji galimybė – derinti direktyvos nuostatas pagal dabartinę padėtį daugumoje valstybių narių, kartu užtikrinant kiekvienos jų lankstumą – kad galėtų pasinaudoti automatinio pripažinimo sistema, architektai turėtų įrodyti baigę ne mažiau kaip penkerių metų akademinio rengimo programą ir ne mažiau kaip vienų metų specialisto prižiūrimą praktiką arba ne mažiau kaip ketverių metų akademinio rengimo programą ir ne mažiau kaip dvejų metų specialisto prižiūrimą praktiką. Todėl architekto kvalifikacijai įgyti Europos Sąjungoje reikėtų ne mažiau kaip šešerių metų, kurie visada apimtų ir specialisto prižiūrimą praktiką.

22 klausimas. Kuri iš pirmiau nurodytų dviejų galimybių jums priimtinesnė?

1 galimybė. Palikti galiojantį ne mažiau kaip ketverių metų akademinio rengimo reikalavimą.

2 galimybė. Papildyti galiojantį ne mažiau kaip ketverių metų akademinio rengimo reikalavimą dvejų metų profesinės praktikos reikalavimu. Kita galimybė – taip pat taikyti automatinio pripažinimo principą penkerių metų akademinę programą baigusiems architektams, papildomai atlikus ne mažiau kaip vienų metų profesinę praktiką.

4.7. Automatinis pripažinimas amatų, prekybos ir pramonės srityje

Amatų, prekybos ir pramonės srityje automatinio pripažinimo principas taikomas atsižvelgiant į dvi sąlygas: 1) keletą metų patirties, kuri skiriasi priklausomai nuo veiklos rūšies ir 2) aiškią profesinės veiklos rūšies apibrėžtį pagal direktyvos IV priedą. Dėl pirmos sąlygos vertinimas parodė, kad būtiniausios patirties metais reikalavimą keisti nėra priežasčių. Dėl antros sąlygos pagrįstai manoma, kad pagal šiuo metu galiojančiame IV priede išvardytas veiklos rūšis ne visada galima tiksliai nustatyti profesiją. Šiuo metu IV priedas siejamas su Tarptautiniu standartiniu gamybiniu visų ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriumi (angl. ISIC)[32], nors ir ne naujausia jo versija, kartais netgi XX a. šeštojo ir septintojo dešimtmečių versijomis.

Viena galimybė būtų remtis to paties ISIC klasifikatoriaus naujausia 2008 m. versija, kurioje dabar pateikiamas patikslintas veiklos rūšių sąrašas. Dėl sparčios technologijų pažangos svarbu apibrėžti ir atnaujinti kvalifikacijas ir atitinkamas profesijas. Įvairios suinteresuotosios šalys taip pat kaip alternatyvius sprendimus pasiūlė ES bendrą viešųjų pirkimų žodyną[33], kuris reguliariai atnaujinamas, ir Tarptautinio standartinio profesijų klasifikatoriaus (ISCO) nomenklatūrą[34] su pakeitimais, padarytais 2008 m.

Nors atnaujintoje direktyvoje turėtų išlikti amatų, prekybos ir pramonės sričių profesijų automatinio pripažinimo principas, šias veiklos rūšis būtų galima suklasifikuoti vėliau atsižvelgiant į tyrimo rezultatus.

23 klausimas. Kuri iš šių galimybių jums priimtina?

1 galimybė. Nedelsiant atnaujinti direktyvą, 1958 m. ISIC klasifikatorių keičiant 2008 m. ISIC klasifikatoriumi.

2 galimybė. Nedelsiant atnaujinti direktyvą, IV priedą keičiant bendru žodynu, naudojamu viešųjų pirkimų srityje.

3 galimybė. Nedelsiant atnaujinti direktyvą, IV priedą keičiant ISCO nomenklatūra su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2008 m.

4 galimybė. Atnaujinti direktyvą dviem etapais: patvirtinti atnaujintoje direktyvoje, kad

---

32 Nomenklatūra, Jungtinių Tautų patvirtinta 1948 m. ir pakeista 1958, 1968, 1989 ir 2006 m. (paskutinė redakcija paskelbta 2008 m.).

33 Žr. 2002 m. lapkričio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2195/2002 dėl bendro viešųjų pirkimų žodyno (BVPŽ), OL L 340, 2002 12 16, p. 1, su paskutiniais 2009 m. pakeitimais. Skelbiama adresu http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2002:340:0001:0001:EN:PDF.

34 Patvirtinta Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) ir skelbiama adresu http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/index.htm.

automatinis pripažinimo principas toliau taikomas veiklos rūšims, susijusioms su amatų, prekybos ir pramonės sričių veiklos rūšimis. IV priede nurodytos susijusios veiklos rūšys nesikeičia iki 2014 m., kai naujas veiklos rūšių sąrašas turėtų būti nustatytas priimant deleguotąjį aktą. Veiklos rūšių sąrašas turėtų būti parengtas pagal vieną iš 1, 2 arba 3 galimybėje nurodytą klasifikatorių.

4.8. Trečiosiose šalyse įgytos kvalifikacijos

Profesinių kvalifikacijų direktyva iš esmės taikoma ES piliečiams, turintiems ES valstybėje narėje įgytas kvalifikacijas. Ji taip pat padeda ir ES piliečiams, turintiems už Europos Sąjungos ribų įgytas kvalifikacijas (pvz., Kanadoje arba Kinijoje išduotą diplomą).

Direktyva taikoma, kai ES piliečiai kvalifikaciją iš pradžių įgijo trečiojoje šalyje, tokia kvalifikacija jau pripažinta valstybėje narėje ir tokie ES piliečiai minėtoje valstybėje narėje jau įgijo trejų metų profesinę patirtį. 3 straipsnio 3 dalis palengvina tokio piliečio laisvą judėjimą, kai jis keliauja į kitą valstybę narę. Todėl ES piliečiui gali būti naudingos visos procedūrinės apsaugos priemonės pagal vadinamąją bendrąją sistemą (pvz., greitas ir pagrįstas sprendimas dėl kvalifikacijos pripažinimo). Trumpai tariant, trejų metų teisėta ir veiksminga profesinė patirtis, įgyta valstybėje narėje, leidžia trečiojoje šalyje įgytą kvalifikaciją prilyginti valstybėje narėje įgytai kvalifikacijai.

Užtikrinant būtiniausius rengimo reikalavimus, kurie jau suderinti Europos lygiu (kai kurioms sveikatos apsaugos profesijoms ir architektams), direktyvoje taip pat numatytos apsaugos priemonės. Pagal direktyvos 2 straipsnio 2 dalies nuostatas valstybės narės neturėtų pripažinti trečiosiose šalyse įgytų ES piliečių kvalifikacijų, jei kvalifikacijos lygis neatitinka būtiniausių reikalavimų, nustatytų ES įgytoms kvalifikacijoms. Be to, valstybės narės turėtų siekti, kad nesukeltų kvalifikuotos darbo jėgos migracijos („protų nutekėjimo“) iš ES nepriklausančių šalių[35].

Pagrindinis klausimas – ar dėl bendro kvalifikuotos darbo jėgos trūkumo reikia keisti pirmiau nurodytas nuostatas. Toks pakeitimas visų pirma būtų naudingas ES piliečiams. Tačiau jis taip pat galėtų turėti poveikio ir tam tikriems trečiųjų šalių piliečiams, kurie naudojasi teisėmis pagal Europos Sąjungos teisės aktus: ES piliečių šeimos narių[36], ilgalaikių gyventojų[37], pabėgėlių[38] ir mėlynosios kortelės turėtojų[39] profesinės kvalifikacijos pripažįstamos tokia pat tvarka, kaip ir ES piliečių profesinės kvalifikacijos (nors atitinkami teisės aktai nesaisto visų Europos Sąjungos valstybių narių). Šis pakeitimas pagrįstų Europos Sąjungos politiką, kuria siekiama didinti judumą įgyvendinant atnaujintą Europos kaimynystės politiką.

24 klausimas. Ar manote, kad būtina keisti sąlygas ES piliečiams, direktyvoje numatytas kvalifikacijas įgijusiems trečiosiose šalyse, pvz., sušvelninant 3 straipsnio 3 dalyje nustatytą trejų metų reikalavimą? Ar pritartumėte tokiam pakeitimui ir trečiųjų šalių piliečių (įskaitant tuos, kuriems taikoma Europos kaimynystės politika), kuriems pagal atitinkamus Europos Sąjungos teisės aktus taikoma vienodo požiūrio sąlyga, atžvilgiu? (Pateikite konkrečius argumentus už arba prieš šią nuostatą.)

---

35 Todėl reikia atsižvelgti į Pasaulio sveikatos organizacijos parengtus Visuotinius sveikatos specialistų tarptautinio samdymo praktikos nuostatus.

36 Direktyva 2004/38/EB.

37 Direktyva 2003/109/EB.

38 Direktyva 2004/83/EB.

39 Direktyva 2009/50/EB.

5. PASTABŲ DĖL ŽALIOSIOS KNYGOS TEIKIMO TVARKA

Komisija kviečia visas suinteresuotąsias šalis teikti pastabas iki 2011 m. rugsėjo 20 d., pageidautina elektroniniu paštu šiuo adresu:

DG Internal Market and Services, Unit E-4 "Free movement of professionals"
E. paštas: MARKT-PQ-EVALUATION@ec.europa.eu
Adresas: European Commission
Internal Market Directorate General, Unit E-4
Rue de Spa 2
Office 06/014
1049 Brussels
Belgium

Nebūtina teikti pastabas visais šioje žaliojoje knygoje iškeltais klausimais. Galima atsakyti tik į tuos klausimus, kurie jus labiausiai domina. Aiškiai nurodykite klausimą, dėl kurio teikiamos pastabos. Jei įmanoma, pateikite konkrečius argumentus už arba prieš žaliojoje knygoje nurodytas galimybes ir nuomones.

Visos pastabos bus skelbiamos Vidaus rinkos ir paslaugų GD interneto svetainėje, jei pranešėjas tam neprieštarauja. Prie šios žaliosios knygos pridedamame pareiškime apie privatumo apsaugą nurodyta, kaip bus tvarkomi konsultacijos dalyvių asmens duomenys ir pastabos.